

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, Augusztus' 18-dikán 1818.

Északi Amerika.

A' Floridai történetek tsaknem kizorítólag magokra vonták az Amerikai 's Nagy Britanniai irók' figyelmetességét: azonban még eddig minden ezen tárgyat illető tudósításaik tsak okoskodásokból állanak. Az Országlószékek egygyik részről se' adtak ki még eddig semmi nemű hivatalos nyilatkoztatást. A' dologról való gondolkodássok' módjákoz is még eddig tsak az ő újságirójik' okoskodásából vethetünk hozzá. Tehát mi is tsak ezekkel szolgálhatunk. A' Ministeri Kurir Londonban így beszélt a' maga természetesi hangján: —

„Gondolják-é az Egygyesült Státusok, hogy az Európai pallérozott népekkel békességesen élhetnek, ha minden szentséges principiumokat lábaikkal öszszetapodnak? A' Floridák' elfoglalása nem tsak Spanyolországnak káros, hanem az Európaiak' kereskedésének is, kivált képpen pedig nekünk, Anglusoknak, különösen a' mi nyugoti Indiai kereskedésünkre nézve. Tudjuk mi azt, hogy az Egygyesült Státusok' czélja ezen tartományoknak elfoglalásával az, hogy a' Bahamai tsatornát, a' Meksikói tengerre való kereskedési utat, bezárják. Ezt az utat mi, míg a' Spanyolok' hatalmától függött, nem féltettük, mivelhogy Spanyolország, igen meszsze van, 's osztán Spanyolországnak nints is elég erős hajós serege arra, hogy egy ilyen tengeri utat bezárhasson: az Egygyesült Státusok ellenben, mellyek minden iparkodás-

sokat arra fordították, hogy mennél nagyobb tengeri erőre szert tehessenek, a' mellyek ohajtják az arra való alkalmatosságot, hogy ellenünk háborut kezdhessenek, és a' mellyek némelley szerentsés környülállásaikra nézve elkevélyedvén, a' Floridai tengerpartokat a' magok hatalmok alá hajtották: nekünk ott sok kárt tehetnek. Ide járul, hogy a' Floridai erdőkben nagyon jó hajóépítésre való fa és nagy bőséggel terem: az Egygyesült Státusoknak pedig hajó építésre nintsen jó fajok; 's ez az oka, hogy a' Floridák' elfoglalására már ily régen vágnak. Erre nézve igen fontos 's Nagy Britannianak méltóságához illő dolog, hogy nyilatkoztatást 's meghatározott feleletet kívánnyon az Egygyesült Státusoktól ezen tartományoknak elfoglalásáért. Nem kell nekünk semmit hajtánunk arra az elhírelt fogásra, hogy Generális Jackson nem jól értvén az elejébe adatott rendelést 's azontúl lépvén, tsak ebből történt volna Pensacolának elfoglaltatása; akárhogy történt ez, számot kell azért adni; nekünk azon szavakhoz kell magunkat tartanunk, mellyeket az Egygyesült Státusok' Elölülője a' Congressus-hoz intézett volt, midőn tavaly annak üléseit kinyitotta: — „Annak a' Generálisnak, így szollott vala ő, ki a' Seminolesek ellen rendeltetett seregeinket vezérli, oly rendelések adattak elejébe, hogy a' Floridák' határain túl ne lépjenek, ha tsak az ellenségnek kergettetése nem fogja kívánni, 's a' Spanyolok mélt-

tóságát ezen esetben is mindenütt megbetsülje, a' hol a' fenn-áll.“

Egy későbbi levélben így beszél ugyan ezen Ministeri újság: — „Új modi maxima a' nemzetek' törvényében, hogy valamelly tartományt katonai erővel el lehessen foglalni, ha azt annak eddig volt ura el nem akarja adni. Legalább reménlhettük volna, hogy az Egygyesült Státusok' Országlószéke az Európai Hatalmasságokat egy manifestum által tudósítja affelől, hogy mi indította egy ily lépésnek tételére. De úgy látszik, hogy ő e' helyett a' Bonaparte' politikáját akarja követni; elébb elveszi a' tartományokat, 's azután botsátkozik-ki megmagyarázására; hogy miért vette-el. Hanem azok a' keserű gyümölcsök, melyeket ő ezen politikából kapott, más ditsősségszomjúzó Országlószékeknek is intésül szolgálhatnának. Északi Amerika tsak azért sürgette most oly nagyon a' Seminoleseknek megzaboláztatását, mivelkogy látta, hogy Spanyolország el van gyengülve. De nagyon kis lelkűség, azt az időt, melyben Spanyolország ily tehetetlen, választani oly dolgok' oly kívánságok' betöltetésének sürgetésére, melyek eddig is megvoltak, 's még is soha oly megátalkodottsággal nem sürgettettek, mint most. Az Amerikai Országlószéknek a' Spanyol Követtel Ritter Onis úrral folytatott levelezései, 's az Amerikai Ministerialis újságlevelének kétséges értelmű irásaik, elég nyilvánosságosan kimutatják az Országlószék' célzásait. Még lehet ugyan, és ezt ezen levelek ironiás hangon erősítik is, hogy az ő Elölülőjök talám fennhagyott magának valamelly kifogásra való utat, hogy a' Generális Jackson' tselekedetét, ha kívántatni fog, hibásnak nyilatkoztassa-ki: a' melly esetben ezen Generális kötelessége fog lenni, hogy elő mutassa azon igazságot, melly mellett oly lépéseket

tett, a' mellyek hadakozást vonhatnak hazájára.“

Annak kinyilatkoztatására, hogy ne gondolják az Egygyesült Státusok azt, hogy az Angliai Országlószék ne tudná, hogy ők mitsoda készüléteket tesznek, 's készüléteikkel hova néznek, ezen napokban ily megjegyzéseket ad-ki ugyan ezen Ministeri újság: —“

„Ez előtt valami tíz napokkal az Egygyesült Státusoknak négy hajóit látták a' Balticum tengeren, mellyek üresen eveztek Petersburg felé, hogy ott tengeri munitziót rakjanak-fel. Oly rendelés volt elejikke adattatva, hogy útjokat legnagyobb sietséggel folytassák vissza Amerika felé. Ez, nem az első alkalmatosság, mellyel nekünk tudtunkra esett az a' sürgető iparkodás, mellyel az Amerikaiak nem tsak a' tengeri, hanem az egyébféle munitziót is, tudniillik ágyut, puskát, 's puskaport gyűjtik. De több az, hogy itt nállunk a' Themse vizén is, nagyobbára efféle hadi készülétekkel, golyobissal, ágyuval, 's puska porral rakják-meg hajójikat az Amerikaiak. Nem régen egy ily hajólok tsupa 24 fontos ágyukat rakott-fel 's vitt-el innét, pedig az ily nagyságú ágyuk már nem kissebb hanem tsak fregát (30 's 40 és 48 ágyus) hajórávalók. Mind ezek nem titkon, hanem a' közönség' szemei előtt történnek; 's mi is erről nem egyébért emlékezünk, hanem tsak azért, hogy fontos dolognak tartjuk, és nem azért mint ha tsak legkissebbnyire is oda ezéloznánk gondolatunk által, hogy meg kéne a' dolgot akadályoztatni. Más szókkal, mi mind ezeknek megemlítése által tsak azt akarjuk kijelenteni, hogy mi tudjuk mik történnek. Hitelesnek látszik lenni, hogy ezek a' hadi készülétek, mellyek, mint említők, mindenünnét összszévásároltatnak, három féle célra valók. Részszerént a' Spanyol Insurgenseknek adattatnak-el; a' mas részit a' Spanyolok ellen való ha-

hadakozásra tartogatják vagy magok az Améri-
kai lakosok vagy az őök' Országlószéke ;
a' harmadik rész, egy más harmadik el-
lenség (Ánglia) ellen való hadakozásra
van szánva, melyre az Amérikiak, a'
magok fennjáró hivattatassok (vocatio-
jok) szerint, nagyon hajlandóknak lát-
szanak lenni."

Ezen megjegyzései között az Amé-
rikai újságleveleknek a' Floridai dol-
gokról szolló ironiás tudósításaikról
is emlékezetet teve a' Kurir. Mint ilye-
neket a' következőket hordja-fel:

Első helyet ad a' Ministeri *Natio-
nal - Intelligencernek*, *Washington-
ban*, a' melly ekképpen irt Jun. 23 - di-
kán: — „Generális Jackson tól az-
olta hogy *St. Marks*ből tovább indult,
semmi tudósítások nem érkezének: ez
az oka, hogy mi *Pensacolának* el-
foglaltatásáról, melyről magános levelek
által már két felől is tudósítottunk, ön-
nön ítéletünket még ki nem nyilatkoztat-
hattuk. Annyit így is kimondunk, hogy
mi ennek elfoglaltatásán keveset kételke-
dünk, 's egyszersmind az is hihetőnek
lenni látszik előttünk, hogy, ha ezen dolog
tsakugyan megtalált történni, ennek erő-
szak által kellett esni, mert fel nem te-
hetni, hogy a' Spanyol Tiszti-kar egy lly
nevezetes helyet oda hagyhatott volna,
a' nélkül, hogy legalább valami ellent-
állást mutasson. Ezen Generálisnak tu-
dósításai kétségenkívül majd azon okokról
is tudósítani fognak bennünket, mellyekre
nézve ő ezen lépést tette. Oly vélekedés
van, hogy Országlószéckünknek nem lett
volna czélzása az, hogy ily eszközzel él-
jen: noha más felől azt is feltehetjük, hogy
a' Generalis elejébe adatott telyes hata-
lemnek, mely szerint az ő tulajdon meg-
írelésére bizattatott vala, hogy a' mi ha-
tárainknak bátorságára megkívántató esz-
közöket kiválószthassa, lehetett az a' szük-
séges resultatuma, hogy *Pensacolát*
elfoglalja. Peluának okáért, ha feltesz-

szük azt, hogy az *Indus* fegyveres se-
regek *Pensacolának* vették útjokat,
így senki kétségbe nem hozhatja, hogy
Gen. Jacksonnak jussa volt őket ott is ül-
dözni 's onnét is elkergetni."

Az *Aurora* nevű újság ugyantsak
Washingtonban ekképpen szoll Jun. 22-
dikén: — „A' mi előlülök, a' *Chesa-
peak* öbliből, a' hova útját vette vala,
hirtelen 's véletlen vissza jöve. Az itt lévő
külső Ministerek ezen egész héten nagy
mozgásban valának. Azt mondják, hogy
a' Spanyol Követ Don Onis Lajos úr,
ki most *Bristolban* tartózkodik, mi-
kor *Pensacolának* elfoglaltatását meg-
hallotta, ekképpen kiáltott-fel: *Uno tie-
ne la fama, y otro carda la lana.*
Mi elvárjuk ezen mondásnak fordítását
(Ennek fordítását, nem tudván Spanyol-
lul, a' M. Kurir is másra bizza). Hall-
juk, hogy azt is mondotta volna Don
Onis úr, hogy *Pensacolának* reáron-
tás által lett megvétele tsak formalitás
(szinlés) lett volna; nem löttek ott ki
egy golyobist is. A' többit várjuk idő-
től. Azonban meglehet, hogy tiz napok
nem telnek-el, míg azt fogja látni a' kö-
zönség, hogy Gen. Jackson ellen nyilván-
gos per indittatott azért, hogy az elejébe
adatott rendeléseket nem jól magyaráz-
ta, mint Generális Mathews is tsele-
kedett, úgy értvén az elejébe adatott
útasítást, hogy *St. Augustint* foglal-
ja-el."

Ezen, 's több ezekhez hasonló, Amériki
tudósításokról mondja a' Londoni Ku-
rir, hogy tele vannak ironiával. A' mi
Pensacolának valóságos elfoglalta-
tását illeti, erről még tsak az itt követ-
kező, előre való rövid tudósítások talál-
tatnak az Amériki újságlevelekben: —

„Generális Jackson, *Pensasolát*
(magát a' várost) Május' 24 - dikén
egy puszkának kisütése nélkül foglalta-
el. Az ő serege áll 1200 emberből, 's
elesége nem lévén, útjában sokat szen-

vedett; lova is elhullott 180 darab: de az emberei, mind e' mellett is, tele vannak tüzzel. A' következett napon Barancas várátis, melly a' kikötőhelynek oltalmazására szolgál, körül vétette a' vezér. Ezen vár meglehetősen erősség volna, ha egy hegy nem volna szomszédságában, melyről reá lehet ágyuzni. Május' 28-dikán, három napi ágyuztatás után feladta magát, de csak azért, hogy az őrző sereg között támadás ütött-ki, különben még tovább is oltalmazta volna magát. A' két résznek holtakból és sebesekből álló vesztese 20 emberekre telt. A' Spanyol őrző sereg 300 emberekből állott, a' kik Havannába szállítottak által, melly azt mutatja, hogy az Amérikiak ezentúl magok akarnak itt őrző sereget tartani. Mitsoda indulattal viseltessék az Amériki népi ezen foglalás eránt, a' Mobile béliek megmutatták, a' kik, értessekre esvén hogy a' Pensacolai erősség, Barancas, magát védelmezni akarja, azonnal útnak indítottak egy ostromló ágyukból álló tsapatot; 's már a' városi fegyveres népnek nagy része készen állott, hogy a' Gen. Jackson' seregének segítségére siessen: de feladván az erősség magát, se' egygyikre se' másokra nem vala szükség.

* *

A' Londoni másik Ministeriális újság, melynek Morning-Post a' neve, nem látja olyan veszedelmes dolognak a' Floridák' elfoglaltatását, vagy más szókkal, nem gondolja, hogy oly nagy hadakozási tűz támadjon belőlle, mint a' Kurir vélekedni látszik. Azt mondja tudniillik az előlemlített újság, hogy a' Spanyol Országlószék a' Floridák' elfoglaltatásáért se' fog egyebet tenni, hanem csak azt, a' mit akkor tett, mikor a' Portugallusok Montevideót elfoglalták. Mit tett ekkor? Az Európai nagy Hatalmasságokhoz folya-

modott közbenjárásért. Ezzel fogja megérni most is.

A' Ministerekkel ellenkező Londoni újságlevelek is megegygyeznek abban a' Ministerialis Morning-Postal, hogy Spanyolország semmi hadat nem fog indítani az Amérikiak ellen a' Floridákért: hanem ezek egészszen ellenkező tekintetből ítélnék ekképpen. A' Morning-Chronicle így fejezi-ki ezen ítéletet: — „A' Floridák' elfoglaltatása nem okoz Madridban oly nagy megindulást, mint Londonban okozott. Régen által látta azt a' Spanyol Kabinét, hogy ezen dolgok így fognak történni; 's találtak oly emberek is, a' kik azt hiszik, hogy ez a' dolog, így volt az Amériki Országlószékkel egygyetértőleg kitsínálva, elintézve, úgy, hogy minden protestálások, ellentmondások, mellyeket várni lehet, csak formálitásból, szinlésből, fognak tétetni.“

* *

Az alatt, míg azt várnók, hogy melyik fog ezen különböző vélekedések között betelyesedni, Generális Jackson tüzesen folytatja elkezdett munkáját. Oly magános leveleket közlenek onnét az újabb Amériki újságlevelek, hogy mihelyest Gen. Jackson Pensacolát elfoglalta, a' Státus' gazdálkodását 's Birói foglalatosságait folytató Hivatalokat azonnal organizálta, 's egy Katonakormányozót rendelt oda, kinek neve King (egy Oberster). Mondják, hogy a' Pensacolai volt Spanyol Kormányozó Masot, az őrző sereggel Havannahba megérkezvén első munkája volt, hogy az ott lévő Fő Kapitányt arra vegye, hogy az Északi Amériki Egygyesült Státusoknak minden ott találtató vagyonaikat 's hajójikat letartoztassa.

A' Baltimorei újságban néhány Buenos-Ayresi levelek jöttek-ki, mellyek annak a' nagy elragadtatásnak leírásával vannak tele, mellyel az Északi Amériki

Státusok' Biztosait fogadták a' La Plá-
t a i Egygyesült Státusok. Magától értő-
dik, hogy sok vendégséget adtak nékiek,
a' hol sok féle patriotai éljen - kívánások
előfordultak. Egy szegény fiatal kato-
nának, kit a' felsőbbek eránt való en-
gedetlenségért meg akartak löni, meg-
kegyelmezett ugyantsak ezen Biztosok'
kérésére az Elölülő. Az egygyik Biztos
Chilibe is elment, kétségkívül, hogy
ott is szemügyre vegye, hogy mihez le-
hessen bizni.

Spanyol Ország.

A' Madridi Udvari újságnak Jul.
28-dikán kijött darabjában ilyen neveze-
tes tikkely olvastatik: —“

„A' mellett az Öszszeszövetkezett Ha-
talmasságok által tétetett nyilatkoztatás
mellett is, hogy az Ácheni gyűlésre
semmi féle Diplomatikai Ágens botsát-
tatni nem fog, bennünket mindazáltal
tsakugyan az az igasságos reménség táp-
lál, hogy ezen Monarkhák méltóztatni
fognak figyelmetes tekintetre venni azo-
kat a' felettébb fontos egyenetlenkedése-
ket, mellyek a' mi Udvarunk és a' Por-
tugallus Udvar között fennforognak. —

„A' mi pedig a' (Déli Amérikában)
már előfordult nagy történeteket, és azt
is, a' mi Floridában gyanithatókép-
pen elő fog fordulni, illeti, megbánta-
nók a' Felséges Monarkhákat, ha az ő
buzgóságok felől, mellyel ők egy oly
veszekedésnek indító okait 's kifejtőde-
seit meghallani fogják, a' melynek fel-
számlálhatatlan következései lehetnek, ké-
telkednénk.“

Arról emlékeztvén némely újságleve-
lek, hogy a' Londoni Követségi titoknok-
nak Madridba lett visszaérkezése után
onnét azonnal sokfelé Kurirok küldettet-
tek-el, erre mások azt a' megjegyzést
tették, hogy e' nem tsuda, mivelhogy
ma egy Hatalmasság sinsen ily sok és
oly fontos alkudozásokba elegyedve, mint

a' Spanyol Udvar. Ilyenek főbbképpen
az ő Portugalliával, az Északi Amériikai-
akkal, 's talám a' maga tulajdon elpár-
tolt tartományaival való alkudozásai is.
— A' Radiksi második nagy expeditzió-
nak kievezéshez való készüléséről semmi
hír nintsen. — A' Királyi Válesek
(Obligátziók) a' Börzén 85per Centet vesz-
tettek a' múlt Juliusban. — Egy Co-
runnából Londonba érkezett tudósi-
tás szerént mostanság egy oly erős pré-
dáló insurgens hajós tsoport olázkodott
a' Gallitziai, névszerént az Ortegali és
Finisterrae nevű Spanyol tengeröblökben,
hogy Fregát, Korvette, 's Brigg is volt
a' hajók közt, 's a' part mellett járkáló
apró kereskedő hajókon kívül, 42 nagyob-
bakat ragadozott volt el. A' ragadozás-
ban azt a' módot tartják ezen tengeri
prédálók, hogy az elfogott hajókról az
embereket a' partokra kitesztik, 's a' ha-
jókat, ha megérdemlik, Buenos - Ayresbe
küldik, ha pedig erre nem érdemesek,
felégetik.

A' Frantzia újságok azt beszéllik,
hogy 14 hajókból álló tsoport, a' melly
Jun. 20-dikán evezett-ki Radiksból, a'
következett napon mindenestül fogva azon
insurgens hajós sereg' ragadományává
lett, melly a' St. Vinczeut fokánál
olázkodik.

Török Birodalom.

Innét rüt történetről irnak a' közön-
séges levelek: — Egy időtől fogva úgy
szoll a' Bavariai egygyik újság) a' Török
Birodalomban 's kivált Siriában és Pale-
stinában sok és igen heves üldöztetése-
ket szenvedtek a' Catholicus Keresztyé-
nek nem annyira 's nem is egyenesen a'
Törököktől, hanem inkább a' magok' tu-
lajdon Keresztyén hazafitársaiktól, az úgy
nevezett Schismaticus (Nemegyesült) Gö-
rögöktől. Már több hónapoknak előtte el-
terjedett vala az a' hír, hogy ezen vallás'
sorsosai Jerusalemben a' Szent Sirt

elfoglalták, 's az ott lévő Catholicus Barátokat, kiket, mint a' Kristus' temető helyének őrzőit a' Törökök régtől fogva legkísőbb bántással nem illettek vala, minekutánna nagy kegyetlenségeket követtek volna el ellenek, onnét erőszakosan elkergették. Már most Aleppo, Siriának fő városa, melyben több mint 12,000 Catholicusok laknak, lett a' Görögök' ingerlése által, még sokkal hevesebb 's szélesebben kiterjedő üldöztetés' theátromává, mint ez egy Catholicus Papnak Aleppóból Május' 16-dikán írott leveléből kitettzik, melynek summas foglalata ennyiben áll: —

„Az Aleppói Nemegyesült Püspök, úgymond, azt terjesztette a' Konstantinápolyban lakó Görög Patriárkha által a' Török Császár elejébe, hogy a' Catholicus Papok olly tsábitók és lázzasztók volnának, a' kik gonosz és hűségtelen mesterkedések által a' Török birodalombéli egyéb Keresztyén lakosokat a' Frankok 's általjában a' Catholicusok' vallására téríteni iparkodnak. Az efféle feladások által egy oly Császári parantsolatot (Halti Scherifet) nyertek - ki az említett Püspök és Patriarkha, melynek végrehajtása rettegéssel és gyászszal töltötte-be Aleppo városát, 's vér és könnyhullatás' patakát okozott. Aprilis' 4-dikén 14 Catholicus Papok a' városból számkivettettek, 's ugyan azon hónapnak 16-dikán minden Görög-ritusu Catholicusoknak (Unitus Görögöknek) tudtokra adatott, hogy ezenül a' nemegyesült Görög Püspököt esmerjék a' magok FőPásztorjoknak, 's ennek templomába mennyenek istentiszteletre; 's szorosán megparantsoltatott nékiek, hogy egygyik is közzülök a' Catholicusok' templomába menni ne mérészeljen. Ezen első napon tizenegy ártatlan áldozatok gyilkoltattak-meg, 's a' tömlötzőket azon Catholicusok töltötték tele, a' kik ezen igasságtalan rendelés ellen protestálni mérészeltek. Találtat-

tak némelly oly gyenge szívűek, kiket a' halálnak szemlélése elrettentett; mások, kivált a' tehetősebbek, elfutottak a' Libanus hegyei közzé; a' többek ott maradván, áthatatosan viselik magokat. Hogy a' Catholicusok még attól a' szív-erössítő vigasztalástól is megfosztattassanak, mellyet nékiek a' Szent Vallás nyujt, legszorosabban megtiltatott az Unitus Missionariusoknak az olyan házakba való bemenetel, a' mellyekben valami-féle, akármiféle, Keresztyén hitű lakosok találtatnak. A' Frantzia Konzul szollott ugyan ezen Missionariusok mellett. 's közbenjárásának fundamentomául megemlítette a' legnyilvánosabb Kötéseket, mellyeknek ereje szerént ezen papi személyeknek meg van engedve, hogy papi hivataljaikat szabadon gyakorolhassák: de oly váloszt kapott a' Baschától írásban, hogy néki magának is tudtára vannak ezen Kötések; de ő, Monarkhájának parantsolatait tsakugyan mind ezek mellett is betölteni tartozik. Az Austriai Közönséges Konzul Ritter Picciotto Raphael úr is, ki a' Török Országlószék előtt nagy bethületben van, 's ki a' Porta és Frantziaország között való hadakozásban 's egyéb alkalmatosságokkal is sok és nagy szolgálatokat tett a' napkeleti vidékeken lakó Catholicusoknak, most is mindent elkövetett, hogy sorsokat könnyebbé tehesse, 's jusaikat fenntartathassa. 'S valósággal egy oly idő pontban, midőn az Európai Monarkhák minden vallási istentiszteletnek egyenlő oltalmazást engedtek, nem kellene ily nehéz dolognak lenni, annak, hogy a' Törökbirodalomban a' Catholicusok a' magok vallása szerént való isteni tiszteletre nézve bátorságba helyheztetődjenek, vagy legalább meg kellene gátoltatni annak, hogy ők éppen azon Vallás' szolgainak mesterkedései 's kegyetlen türhetetlensége által zavartattassanak - meg, a' melly Religiónak éppen azon Szent Szöve-

tség' Fundálója is sorsosa, a' melly Szövetségnek czélzása az, hogy minden Keresztyéneket, mint atyafiakat, azon egy közönséges kötés által összzetsatóljon! Itt a' veszedelem siető segedelem nélkül kipótolhatatlan leszen. Már azzal ditsekesznek a' *Schismaticusok*, hogy egyetlenegy napon annyit vissza nyertek tölünk, a' mennyit a' mi Missionáriusaink ötöllök száz esztendőknék lefolyta alatt elnyertek vala; 's már titkolódas nélkül mondják, hogy ők minden Catholicusoknak innét lejendő elüzettetését véghez fogják vinni; 's ezt ők, ha siető segedelem nem fog ellenek találtatni, megvesztegetés 's egyéb tilalmas eszközök által kétségen kívül végre is hajtják. Alig telt el negyven napja, hogy az üldözéshez hozzá fogtak, 's már a' végső ponton állanak a' dolgok."

* *

Ezt a' rút dolgot Aleppóban már tsakugyan megszüntette az ott lévő Bascha, maga, önként. Az onnét Május' 31-dikén indult, 's *Konstantzinápolyon* által érkezett tudósítások szerént, által látván ezen Bascha, hogy melly nagy igazságtalanság légyen ez a' Catholicusok ellen támasztatott üldözés, egy Jilamot, Birói ítéletet, hirdettetett-ki, melyben kinyilatkoztatja, hogy a' Korán törvényei az Ottomannus birodalomban egygyik Keresztyén hit' sorsosainak se' adnak a' másikkok felett semmi némű elsőséget, melyhez képpeszt a' Catholicusok minden előbbeni szabadságaikba lépjenek vissza, vallási istentiszteletjeket gyakorolják, és azok, a' kik számkivetésbe küldettettek, a' városba térjenek vissza. Ez a' Jilam már Konstantzinápolyba is megérkezett ugyan, hanem ezen tudósításnak onnét

lett elindulásáig még senki se' találkozott volt, a' ki azzal a' bátorsággal birt volna, hogy a' Császárt effelől tudósítsa, mivelhogy ezen Jilam szemtől szembe ellenkezik a' Császárnak Aleppóba küldött parantsolatjával.

Nagy Britannia.

Az Anglus Északi Amérikában lévő Felső Canadai lakosok egy kérő levelet készítettek a' Régens Princzhez, mely már közönségesen kijött az ugyan azon tartomány' Spectator nevű újságában: —

„A' hadakozás már három esztendeje hogy megszünt, így szollanak az esdeklők, de ezen három békességes esztendők még semmi bizonyosságát nem mutatták az anya haza' erántunk való jó indulatjának. Oly kereskedő kötések tétettek, mellyek a' mi kereskedésünknek ártalmasok; mesterségeink 's kereskedésünk' virágoztatásának minden intézetei félbeszakasztattak; 's váraink özszeomlottak. Lakosaink az utóbbi hadakozás alatt sokat vesztek; kárvallásoknak megfordittatása nékik megígértetett 's meg is betsültetett; de nem telyesített. Fia- tal embereink, a' fennálló törvények ellen, de Parlamentomunk határozására, tsátáznai a' határon kívül menvén, megígértetett nékik, hogy földeket kapnak jutalomul: de nagy részint még most is várják az ígért jutalmat. Ezen politikai hibáknak tsak néhány emberek az okozóji. A' Régens Princz bizonyosan segítene a' dolgon, ha tudná. Vajha fülébe mehetnének lakosaink' panasza! 's több effélék.“ — Azt jegyzik-meg némely irók, hogy mikor az Egygyesült Státusok Angliától elszakadni készültek, ők is ily hangon beszéllettek volt.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Augustus' 14-dikén $226\frac{1}{4}$ — 17-dikén $224\frac{7}{8}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Nyitra Vármegyéből.

Ezen N. Vármegyében több jótévő Uraságok 's egyéb magánosok a' múlt esztendőben 5205 forintokat és 3 krajtzárokat tettek vala özsze, 's ezen summát az idén is 648 forintokkal és 57 krajtzárokkal nevelték, oly végre, hogy az egész summa a' tisztelt Vármegyebeli születésű invalidus katonák' élelmének megjobbítására fordittassék, melyre nézve ezen summa a' Nagy Szombathban lakó invalidusok' fiok kassájába tétetett-be, 's úgy intéztetett-el, hogy interesre kiadattatván, a' bejövő interes a' meghatározott célra fordittassék. — A' fő Hadi Cancellaria köszönettel emlékeztvén ezen hazafiui jótételről, megigéri, hogy effelők Császár ő Felségét is tudósítani fogja.

B é t s.

Egy ahozértőkből és tisztviselőkből álló biztosság előtt próbát tettek itt a' múlt Jul. 21-dikén a' gőzhajónak a' vizen felfelé való menetelével. Ezen hajónak tulajdonosa Bernhard Antal és a' társasága. Előbb a' hajó belső részeit vizsgálta-meg a' biztosság, 's minnekutánna úgy találta, hogy minden készületek, mellyek a' bátorságra 's egyéb tekintetben is szükségesek, megvagyának benne, és semmi veszedelemtől félni nem lehet, ekkor megindították 's 350 mázsányi teréhvél egy minutum alatt 30 ölnyi útat tett a' viz ellen felfelé. A' próbatétel a' Nuszdorf mellett folyó Duna' ágán esett. Az úgynevezett rokákszigete mellett oly sebes lévén a' Duna, hogy egy min. sec. alatt 8 lábnyomnyit halad, különös készülettel élt Bernard ur a' hajónak hajtására, melly a' maga találmánya 's tulajdonképpen arravaló, hogy annak segedelme által a' viznek ily sebes folyásán is erőt lehessen venni. Lefelé oly sebességgel haladott a' hajó, hogy egy minutum alatt 130 ölnyi útat tett. Le

és fel felé könnyen megfordúl; vasmatska' segedelme nélkül megáll a' vizen; 's az evezője akár melly felé igazittathatik. —

A' folyó Augustus' 9-dikén, vasárnapon és nagy számú nézők' jelenlétében, ugyan azon helyen második próbát tettek ezen hajóval. Most még egy más hajót is kötöttek utánna, melyre 40 öl fa volt felrakva, a' melly terhet valami 800 mázsára lehet betsülni. Ezen nagy teréhvél is majd oly könnyen ment a' hajó a' vizen felfelé, mint az előbbeni kissebbel. Ezen próbatétel után Maximilian ő K. Fő Hertzegsége, az Alsó Austriai Országlószék Elölülője B. Hochkircheni-Reichmann 's más fő rangú személyektől kísértetvén, a' hajóba bement, 's ott is szemlélte annak le és fel 's oldalfélt a' partfelé való evezését. — A' próbatétel valamint az első úgy ezen második alkalmatossággal is egészen megfelelt a' várakozásnak. Már most Pestre lemenvén, onnét elébb Komáromig, 's innét ismét gabona teréhvél fog Béts felé felevezni, 's ekképpen a' Circularéban elejébe szabott feltételeknek megfelelni, hogy az ígért privilegiumot kezéhez kaphassa.

A' Duna' folyása, melly átaljában mindenütt sebes, 's ezen sebessége oly különböző, hogy némely helyen kétszer is felyül haladja a' középszerű sebességet, az ő némely helyeken való kitsiny mélysége 's rendetlen folyása, mind ez ideig oly sokféleképpen akadályoztatták a' gőz hajónak evezését, hogy a' célnak jó és bátorságos módon való elérhetésére különös készületeket kellett feltalálni hozzá. De már mind ezek meglévén, a' Monarkhiában a' kereskedésnek 's különösen a' Magyarországgal való közösülésnek nagy hasznára fognak lenni. — (Ezen előadás a' Bétsi Udvari ujságban adatott-ki).